

**A jövő nemzedékek szószólójának közleménye az éghajlatvédelmi világnap alkalmából**  
(2025. október 24.)

*„A fejlődéshez való jogot úgy kell érvényesíteni, hogy a ma élő és a jövő nemzedékek fejlődési és környezeti szükségletei egyaránt kielégítést nyerjenek.”*  
(Riói Nyilatkozat a Környezetről és a Fejlődésről, 3.elv)

Dr. Bándi Gyula, a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó biztoshelyettes az éghajlatvédelmi világnap alkalmából a generációk közötti méltányosság elvének fontosságára emlékeztet.

Az éghajlatvédelmi világnapot a Bill McKibben amerikai környezetvédő és író által 2008-ban létrehozott nemzetközi klímavédelmi mozgalom kezdeményezte, hogy felhívja a figyelmet korunk egyik legnagyobb kihívására: a klímaváltozásra. Cél volt a politikai és gazdasági szereplők ösztönzése azért, hogy tegyenek megfelelő lépéseket a megelőzésért és a visszafordíthatatlan folyamatokhoz való alkalmazkodás érdekében.

Az ipari forradalmat követően kibocsátott üvegházhatású gázok (a szén-dioxid mellett a metán, a dinitrogén-oxid, a vízgőz és az ózon) légköri koncentrációjának emelkedése szoros összefüggésben van a klímaváltozással és az ennek nyomán megjelenő egyre szélsőségesebb időjárási jelenségekkel. A klímaváltozást leginkább a légköri szén-dioxid (CO<sub>2</sub>) koncentrációjának növekedése és a globális átlaghőmérséklet emelkedése szemlélteti. A hawaii Mauna Loa-ban működő légszennyezettségi mérőállomás – ahol helyi kibocsátás nem befolyásolja jelentősen a koncentráció aktuális alakulását – által mért adatok alapján a légköri CO<sub>2</sub>-koncentráció 2022-ben meghaladta a világon valaha mért legmagasabb immissziós értéket, és a koncentráció azóta is emelkedik. A mérések szerint a Föld felszínének átlaghőmérséklete napjainkban 1,34–1,41 °C-kal magasabb, mint az ipari forradalom előtti időszakban, és melegebb, mint bármikor az elmúlt százezer év során.

A globális éghajlatváltozás és az ennek nyomán is fellépő ökológiai válság számos gazdasági-társadalmi következménnyel jár együtt: környezeti és humanitárius katasztrófák, élelmiszer és ivóvízhiány, egészségügyi problémák, hőstressz, klímaszorongás, vagy akár a tartós világbéke megbomlása. A klímaváltozás és annak káros hatásai még fokozottabban érintik majd gyermekeinket és a még meg sem született generációkat, nem beszélve a sérülékeny csoportokról. Az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdése rögzíti, hogy *„(a) természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége”*. E környezeti értékeket csak úgy lehet a jövő nemzedékek számára megőrizni és fenntartani, ha biztosított a veszélyes mértékű felmelegedés elkerülése, az élhető, stabil éghajlat. A nemzedékek közötti méltányosság elve megköveteli mindenkitől, de elsősorban az államoktól, hogy tegyenek meg mindent a klímaváltozás hatásainak mérséklése és az elkerülhetetlen változásokhoz való adaptáció, valamint az alkalmazkodóképesség növelése érdekében.

Az Alkotmánybíróság nyáron, az éghajlatvédelmi törvény kapcsán hozott döntésében aláhúzta, hogy a nemzedékek közötti méltányosság elve szorosan összefügg az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésében foglalt testi és lelki egészséghez való joggal és a XXI. cikk (1) bekezdésében rögzített egészséges környezethez való joggal. A testület azt is hangsúlyozta, hogy a nemzedékek közötti méltányosság értelmében a jelen nemzedékei csak addig használhatják a rendelkezésre álló erőforrásokat, amíg tiszteletben tartják a jövő generációk méltányos érdekeit, akiknek alapvető érdekük a biztonságos és élhető környezet.

Mindennek érdekében a jelenleginél stabilabb éghajlati rendszer megteremtéséhez olyan átfogó szabályozási környezetet kell kialakítani és azt következetes jogalkalmazás útján érvényre juttatni, amely hatékonyan képes a klímaváltozás hatásainak csökkentésére, valamint az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és az ellenállóképesség növelésére.